

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE GEOGRAFIE

Rolul orașelor mici în coeziunea teritorială. Studiu de caz: Orașul Jibou

Student-doctorand:

drd. Daroczi Mihai Iosif

Conducător științific:

prof. univ. dr. Popescu Rodica Claudia

Cluj-Napoca,

2021

Cuprins

PARTEA I

I.Introducere	6
1.1. Motivația și importanța cercetării științifice. Definierea temei științifice abordate. Scopul și obiectivele lucrării.....	6
1.2. Etapele parcurse în elaborarea prezentei lucrări. Structura tezei de doctorat	10
1.3. Metodologia cercetării. Sursa datelor	12
1.4. Originalitatea și importanța aplicativă a lucrării.....	16

PARTEA a-II-a

2. Considerații teoretice și metodologice	17
2.1. Conceptul de coeziune teritorială.....	17
2.2. Conceptul de dezvoltare regională și locală	43
2.3. Conceptul de dezvoltare durabilă	62
2.4. Regenerarea urbană în cadrul Uniunii Europene.....	67
3. Orașele. Agenda urbană a Uniunii Europene.....	71
3.1. Definiții și criterii de individualizare a orașelor.....	72
3.2. Relațiile dintre localitățile urbane. Elementele sistemului urban și consolidarea zonelor funcționale urbane.....	95
3.3. Rolul orașelor în politica de dezvoltare regională în România	96
4. Orașele mici.....	101
4.1. Definiții ale orașelor mici	106
4.1.1. Orașele mici în literatura de specialitate	107
4.1.2. Definiția orașului mic în țara noastră.....	107
4.2. Criterii de individualizare ale orașelor mici.....	112
4.3. Teorii privind dezvoltarea economică a orașelor mici	113
4.4. Factori de dezvoltare ai orașelor mici.....	114
4.4.1. Localizarea geografică a orașelor mici	115
4.4.2. Impactul zonei de influență asupra orașelor mici.....	115
4.4.3. Dotarea infrastructurală și calitatea resurselor umane.....	118
4.4.4. Evoluția istorică și moștenirea culturală.....	118
4.4.5. Statutul administrativ	118
4.5. Funcțiile orașelor mici.....	119

4.6. Rolul orașelor mici de relee între orașele mari și spațiul rural	119
4.7. Rolul orașelor mici bazat pe literatura internațională și pe studiile ESPON.....	121
4.8. Orașele mici în era globalizării	121
4.8.1. Impactul schimbărilor structurale și al globalizării asupra orașelor mici.....	121
4.8.2. Orașele mici – viitor și perspective	122
4.8.3. Priorități și direcții de dezvoltare la nivel național și teritorial.....	123
4.9. Relevanța orașelor mici în politicile de dezvoltare regională	124
4.9.1. Rolul orașelor mici în statele dezvoltate, respectiv în statele în curs de dezvoltare.....	124
4.9.2. Orașele mici-problematice la nivel național	127
4.9.3. Particularități ale orașelor mici din Regiunea de Nord-Vest.....	128
4.9.4. Particularități ale orașelor mici din județul Sălaj	135

PARTEA a-III-a

5. Orașul Jibou- Prezentare generală.....	139
5.1. Așezarea geografică și scurt istoric	140
5.1.1. Poziția și localizarea geografică	140
5.1.2 Scurt istoric	141
5.1.3 Evoluția denumirii localității în decursul timpului	143
5.2. Elemente ale cadrului natural.....	143
5.3. Caracteristici geo-demografice	144
5.3.1. Evoluția numerică a populației	144
5.3.2. Condiții de locuit	151
5.3.3. Elementele dinamicii populației	152
5.3.3.1. Natalitatea	152
5.3.3.2. Mortalitatea	153
5.3.3.2.1 Mortalitatea infantilă.....	154
5.3.3.3. Bilanțul natural al populației.....	155
5.3.3.4. Bilanțul migratoriu	156
5.3.3.5 Bilanțul geodemografic.....	159
5.3.4. Densitatea populației.....	161
5.3.5. Structuri demografice	161
5.3.5.1 Structura populației pe grupe de vârstă și sexe.....	161
5.3.5.2. Structura socio-economică	165
5.3.5.3. Analiza ratei șomajului.....	174

5.3.5.4. Nivelul educațional	178
5.3.5.5. Structura etnică.....	179
5.4. Economia urbană/locală	184
5.4.1. Accesibilitate și conectivitate.....	184
5.4.2. Activitățile economice	184
5.4.2.1. Industria	186
5.4.2.2. Procesul de industrializare, dezindustrializare și efectele acestora	186
5.4.2.3. Parcul industrial Jibou	188
5.4.2.4. Agricultură.....	189
5.4.2.5. Transporturile	190
5.4.2.5.1. Transporturile feroviare.....	190
5.4.2.5.2. Transporturile rutiere	191
5.4.2.6. Comerțul	192
5.4.2.7. Turismul	193
5.4.2.7.1. Infrastructura și fluxuri de turiști	193
5.4.2.7.2. Tipuri de turism.....	195
5.4.2.7.3. Forme de turism.....	196
5.4.2.7.4. Atracțiile turistice.....	197
5.4.2.8. Învățământul și cercetarea	200
5.4.2.8.1. Învățământul.....	200
5.4.2.8.2. Cercetarea.....	204
5.4.2.9. Cultura.....	204
5.4.2.10. Sănătatea	205
5.4.2.11. Sistemul bancar.....	207
5.4.2.12. Alte activități economice	207
5.5. Disparități de dezvoltare	207
5.6. Management strategic.....	208
6. Zona de influență a orașului Jibou	209
6.1. Delimitarea ariei de influență teoretică și tipurile de arii de influență	209
6.2. Delimitarea practică a zonelor de influență	214
6.3. Modalități analitice de delimitare a ariei de influență a orașelor mici.....	217
6.4. Zona de influență reală a orașului Jibou	231
7. Proiecții de dezvoltare ale orașului Jibou și a zonei polarizate de către acesta	236

7.1. Propuneri pentru viitor	237
7.1.1 Helioportul de la Jibou	237
7.1.2. Magistrala feroviară de mare viteză	237
7.1.3 Drumul expres Baia Mare-Jibou.....	239
7.1.4.Someșul navigabil	239
7.1.5. Centrală nucleară la Jibou	240
7.1.6. Izvorul de apă minerală din Cuceu.....	241
7.1.7. Un viitor centru universitar	241
Concluzii și recomandări	242
Referințe bibliografice selective	248

CUVINTE CHEIE: DEZVOLTARE REGIONALĂ, COEZIUNE TERITORIALĂ, ORAȘE MICI

Motivația realizării prezentei teze de doctorat o reprezintă evidențierea importanței științifice și practice a rolului orașelor mici în realizarea coeziunii teritoriale și al posibilităților de dezvoltare a acestora.

Motivul pentru care am ales această temă de cercetare este unul complex și are la bază numeroase argumente cât se poate de obiective.

Lucrarea abordează o temă interdisciplinară, integrând idei și concepte aparținând unor domenii diferite de cercetare, cum ar fi: geografia, economia, științele politice, administrația publică, ș.a., preluând și valorificând rezultatele cercetărilor pe această temă. Ideea cu privire la realizarea acestei lucrări, care să se ocupe de orașele mici a pornit de la faptul că cercetările și studiile cu privire la orașele mici, sunt relativ recente, atât în literatura de la nivel mondial, dar mai ales de la nivel național, interesul pentru astfel de localități fiind, până recent, unul destul de scăzut. Un alt motiv al prezentei cercetări îl reprezintă rolul din ce în ce mai mare a coeziunii teritoriale, atât la nivelul Uniunii Europene, cât și la cel al țării noastre. Documentele elaborate în ultimii ani de către diferitele organisme ale Uniunii Europene au evidențiat faptul că la nivel de concept este necesară o altfel de abordare, în timp determinând ieșirea în evidență a noțiunii de coeziune teritorială și apoi folosirea acestui concept la scară europeană și cuprinderea dimensiunii teritoriale a coeziunii drept țel al politicilor europene în Tratatul de la Lisabona și în principalele acte ale U.E.

Prin alegerea temei „**Rolul orașelor mici în coeziunea teritorială. Studiu de caz: orașul Jibou**”, am dorit să evidențiez o problematică în urma căreia înțelegeri pot fi explicate realizările și nerealizările sociale și economice ale acestei categorii de orașe. Alegerea acestei teme de cercetare se poate explica prin interesul crescând manifestat la nivelul dezvoltării și aplicării unor politici de încurajare a coeziunii teritoriale. Cel mai important principiu al acestei teze îl reprezintă identificarea unui suport în vederea analizei și identificării necesităților și capacităților de evoluție ale acestor orașe mici, dar foarte numeroase. Cu toate că orașele mici reprezintă o categorie de așezări foarte importante în derularea progresului social și economic echilibrat de la nivel național, acest rol se manifestă, mai ales în cadrul sistemelor de așezări, unde constituie o importantă verigă care asigură legătura între zonele urbane și rurale.

Acest studiu este împărțit în trei părți. Prima parte, cea introductivă, prezintă motivația și importanța cercetării științifice, definirea temei științifice abordate, scopul și obiectivele lucrării, etapele parcurse în elaborarea ei, structura tezei de doctorat, metodologia cercetării și sursa datelor, originalitatea și importanța aplicativă a lucrării.

Partea a doua este structurată în trei capitole, care au un caracter predominant teoretic, făcând o analiză comună a conceptelor de bază specifice procesului de coeziune teritorială (eur-lex.europa.eu). Scopul general al primului capitol este acela de a trece în revistă aspectele principale legate de contextul politic, economic și social actual, înțelegerea acestora și este alcătuit din mai multe subcapitole, enunțate în cuprins. Al doilea capitol se referă la considerațiile teoretice privitoare la definirea unor noțiuni ca: dezvoltare regională și locală, dezvoltare durabilă, regenerare urbană, coeziune teritorială. Capitolul trei prezintă diferite definiții ale noțiunii de oraș, criteriile de individualizare ale acestora și ierarhizarea lor, agenda urbană a Uniunii Europene. Capitolul patru se ocupă cu problematica orașelor mici, pornind de la definirea lor în literatura de specialitate și în țara noastră, criteriile lor de individualizare, teoriile privind dezvoltarea lor economică, factorii de dezvoltare, funcțiile și rolurile lor, impactul schimbărilor structurale și ale

globalizării, viitorul și perspectivele acestora, relevanța orașelor mici în politicile de dezvoltare regională, rolul orașelor mici în statele dezvoltate, respectiv în statele în curs de dezvoltare, problematica orașelor mici la nivel național, particularități ale orașelor mici din regiunea de nord-vest și particularități ale orașelor mici din județul Sălaj.

Această parte teoretică cuprinde și un capitol dedicat studierii rolului orașelor mici în politicile publice din Uniunea Europeană și România în care sunt prezentate și analizate Politica de Coeziune a Uniunii Europene cu focalizare pe rolul orașelor în atingerea obiectivelor de reducere a disparităților de dezvoltare economică, dar și un capitol cu referiri la politica de dezvoltare regională din România, cu exemplificarea rolului orașelor în această politică în perioada 2007-2013 și o analiză a Agendei Teritoriale a Uniunii Europene 2020 și a Strategiei Europa 2020.

Cea de-a treia parte a lucrării, structurată în trei capitole, constituie un studiu de caz privind rolul orașului Jibou în coeziunea teritorială și reprezintă un răspuns la modul de validare sau invalidare a ipotezelor teoretice dezvoltate în primele două secțiuni și evidențiază propriile cercetări realizate, precum și rezultatele și interpretările acestora. Pentru o mai bună analiză și o punere în practică a cunoștințelor teoretice acumulate în primele două părți, în cea de-a treia voi exemplifica anumite aspecte concrete legate de orașul Jibou, pornind de la prezentarea geografică generală, continuând cu caracteristicile geo-demografice, economia regională, managementul strategic, disparitățile de dezvoltare și delimitarea zonei sale de influență. Această parte reprezintă o aplicație practică asupra acestui oraș, în care s-a verificat aplicarea celor analizate și verificarea celor rezultate din capitolele anterioare, ocupându-se și cu studierea zonei de influență a orașului Jibou, a diferitelor metode de delimitare teoretică și practică a zonei polarizate de către acesta, prezintă unele proiecții de dezvoltare ale orașului Jibou și a zonei polarizate de către acesta, numeroase concluzii și propuneri punctuale și concrete în ce privește rolul orașelor mici în coeziunea teritorială, face o serie de propuneri pentru viitor, se referă la limitele și perspectivele cercetării, lucrarea încheindu-se cu ample referințe bibliografice, webografie, glosar de termeni și o serie de anexe cu listă de figuri, lista de fotografii și lista de tabele.

Ținând cont de complexitatea rolului și funcțiilor pe care orașele mici le pot juca în dezvoltarea regională, prezenta lucrare constituie doar o trecere în revistă a principalelor funcții și roluri pe care acestea le îndeplinesc în promovarea unei dezvoltări echilibrate la nivel regional. Este necesar ca studiile viitoare să reprezinte o analiză mai aprofundată a fiecăruia dintre aspectele identificate în lucrarea de față.